

Nokian strategian, toimintatavan ja yrityskulttuurin linjat, joilla piskuisen paperimaa Suomen uudestisyntyneestä Nokista kasvoi globaali mahtifirma.

Mutta uutta luoneiden ydinryhmien elinikä ei yleensä ole kovin pitkä. The Beatles oli koossa 10 vuotta, ja sattumoisin yhtä kauan Nokian viisikko toimi organisaation tiiminä. Vuonna 2004 tapahtui jotain, mitä Ollila ei kirjassaan ihan tarkkaan kerro, mutta nopeaan tahtiin viisikon puhti oli poissa ja yhteisyys kadonnut. Menestyksen eväät oli syöty loppuun. Sari Baldauf lähti pois Nokiasista, kuten Ollilan seuraajakseen kaavaili Pekka Ala-Pietilä.

Samoin teki myös Matti Alahuhta, joka siirtyi Koneen johtajaksi. Kun Jorma Ollila väistyi pääjohtajuudesta 2006, jäljellä viisikosta oli enää Olli-Pekka Kallasvuo, joka valittiin Ollilan seuraajaksi – mutta Kallasvuo ei matkapuhelimia enää kyennyt pelastamaan, kuten ei hänen seuraajansaakaan.

Nyt kun matkapuhelimet on myyty Microsoftille, Nokia on hiukan samanlaisessa tilanteessa kuin 1990-luvulla, kun 1980-luvun menestyslinja eli tappiolliseksi muuttunut kulturelektronikka ei saatu myytyä pois. Voiko toisen tukijalan, verkkotoiminnan, varaan kasvattaa Nokian uuden nousun,

ja löytyykö sen rinnalle jokin toinen, uusi tukijalka? Ja ennen kaikkea: onko nyky-Nokian sisällä asemissa nuoren sukupolven viisikko, jonka on houkutellut yhtiöön Jorma Ollilan persoona ja kännykkä-Nokian menestyksen avaamat uudet mahdollisuudet – ja jonka nykyinen murros nostaa avainasemiin?

Jorma Ollilan kirja on todella kiinnostava ja vetävästi kirjoitettu kirja niin Ollilan itsensä kuin Nokian elämäankaaresta. Osa ansioista lankeaa varmasti taustakirjoittaja Harri Saukkomaalle.

Inhimillisen talouden hahmotelmia

PEKKA WAHLSTEDT

Kun kapitalismi teollisen valankumouksen myötä löi itsensä läpi, monet suhtautuivat uuteen vapauteen ja yksilöllisyyteen vaalivaan yhteiskuntaan hyvin optimistisesti. Länsimaisen taloustieteen isä Adam Smith julisti, että vaikka ihmiset ajavatkin markkinoilla omaa itsekästä etuaan, he samalla huomauttaen edistävät yhteistä hyvää, koska kauppiaan kannattaa myydä niitä tuotteita, joita asiakkaat tarvitsevat ja ostavat. Adam Smith vertasi tätä kauppiaan ja asiakkaan suhdetta näkymättömään käteen, joka kuin jumalan käsi yhdistää itsekkäät edut ja pitää yhteiskunnan koossa ja harmoniassa.

Nyt 2000-luvulla kaikkien varallisuuserojen, työtaisteluiden ja vallankumousten, lamojen ja luonnon saastumisten jäl-

keen voidaan todeta, että näkymättömän käsi ei ole onnistunut tehtävässään tai sitten se on paholaisen eikä jumalan käsi.

Wienin talouskorkeakoulun rehtori ja Attackin aktivisti Christian Felber vihjaa kirjansa nimellä *Näkyvä käsi*, että tarvitaan tietoista ja inhimillistä ihmisen kättä, jotta talous palvelisi ihmiskuntaa ja edistäisi sen hyvää elämää.

Ydinongelma vallitsevassa taloudessa on se, että raha ja talouskasvu on päämäärä sinänsä – mikä johtaa siihen, että monet keräävät rahaa niin paljon kuin pystyvät ja toiset vajoavat kurjuuteen ja köyhyyteen.

Rahan ja talouden tulisi olla vain väline, jolla voidaan tehokkaasti taata hyvän elämän aineelliset edellytykset jokaiselle. Työtä tulisi tehdä sen itsensä

Christian Felber
Näkyvä käsi
Kohti yhteishyvän taloutta
Gaudeamus, 2013

vuoksi, ja työn mielen ja merkityksen tulisi huipentua siinä, että pystyy työllään auttamaan muita.

Kilpailu ja alituinen pelko siitä, että muut menevät ohi, syö myös kapitalismin ylistämää vapautta ja yksilöllisyyttä. Yhteishyvän taloudessa, jossa ihmiset ja myöskin yritykset pyrkivät auttamaan toisiaan, ei ole painetta koko ajan vilkuilla taakseen ja ympärilleen.

Felberin mukaan kilpailu ja itselle ahnehtiminen eivät kuulu ihmissuhteeseen, vaan ne opitaan kotona ja koulussa sekä tietysti joka puolella kilpai-

lun autuutta julistavan median ansiosta.

Yhteishyvän talouteen siirtyminen ei näin tapahdu yhdessä yössä, vaan koko yhteiskunta pitää laittaa remontiin. Tietä sosialismiin näkyvä käsi ei kuitenkaan halua viitoittaa: yksityinen yritteliäisyys saa jatkua tiettyjen ylilyöntejä estävien rajoitusten puitteissa. Yrityksiä myös aktiivisesti ohjataan ja houkutellaan yhteishyvän talouteen erilaisin taloudellisin kannustimin. Tärkeä rooli onkin yritysten toimistaan laattimilla yhteishyvälaskelmilla, joita puolueeton taho valvoo ja tarkistaa.

Vaikka Felber *Näkyvän käden* alussa toteaa, että kirjan ajatukset ovat vain luonnoksia ja yhteishyvän talouden yleisten periaatteiden hahmotelmia, hän kuitenkin myöhemmin esittää hyvin tarkkoja sääntöjä ja mui-

ta rajoja. Esimerkiksi ihmiset työskentelevät 30–33 tuntia viikossa ja joka kymmenes työvuosi pitävät sapattivuoden. Samoin hän piirtää tarkkoja kuvia yhteishyvän yhteiskunnan instituutioista ja niiden välisistä suhteista. Klassisten utopiaso- sialistien tapaan hän ei sentään – onneksi – määrää minkälaisissa taloissa ja asunnoissa ihmiset asuvat ja minkälaisia vaatteita he pitävät yllään.

Myöskään valtiota Felber ei halua kohottaa tarkkailemaan ja rankaisemaan ihmisiä ja yrityksiä. Hieman epäselväksi jää kuka tai mikä sitten toimii taloutta kaitsevan näkyvän käden roolissa. Ja kuka tai mikä valvoo, että näkyvä käsi ei itse lankea käyttämään valta-asemaansa väärin ja kääri yhteishyvän talouden voitoja omaan taskuunsa.

Tosin itävaltalaisena Felber ylistää suoraa demokratiaa ja

ylipäänsä uskoo ihmisten enemmistön viisauteen ja hyvään tah- toon. Mutta voisi kysyä, eikö enemmistö ole usein tai melkein aina väärässä: kautta aikojen se on hurrannut diktaattoreille ja nauttinut täysin siema- uksin näiden tarjoamista leiväs- tä ja sirkushuveista – meidänkin aikamme kulttuurin näi- vettyminen pinnalliseksi viih- teeksi palvelee ja tyydyttää en- nen kaikkea tavallisen rahvaan hengentarpeita.

Paremmen yhteiskunnan ja ihmisen malleja ovat kautta his- torian rakentaneet viisaat filoso- fit, ja Platonin mukaan parhaas- sa yhteiskunnassa hallitsevat fi- losofit, eikä myöskään Marx ke- hittänyt ajatuksiaan kansanää- nestysten pohjalta. Ja aika har- va kadunnies pystyisi tai halu- asikaan kirjoittaa *Näkyvän kä- den* kaltaisia kriittisiä ja vallit- sevan ajattelun ylittäviä kirjoja.

Euroopan terveys sosiologikongressi Helsingissä

28.–30.8.2014

Health and Welfare Challenges in Europe: East, West, North and South

Euroopan terveys sosiologi yhdistys (ESHMS) järjestää kongressin Helsingin yliopiston päära- kennuksessa elokuun 28.–30. 2014. Kongressi käsittelee terveyden ja hyvinvoinnin haasteita Euroopan eri osissa otsikolla **Health and Welfare Challenges in Europe: East, West, North and South**. Hel- sinki siltana idän ja lännen välillä on luonteva paikka tämän näkökulman syventä- miseen.

Kongressin pääpuhujina on useita tutkimusalan huippuja: professori Carme Borrell (Barcelonan yliopisto), Vladimir Shkolnikov (Max Planck -instituutti Ros- tockissa), professori Clare L. Bamba (Durhamin yliopisto) sekä Helsingin tutkijakolle- giumin research fellow Sirpa Wrede. Järjestäjinä toimivat Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Helsingin yli- opisto ja Sosiaalilääketieteen yhdistys.

Helsingin kokous on järjes- tyksessä 15. tapaaminen ja se on vakiinnuttanut paikkansa terveys sosiologian alan huip- pututkijoiden tapaamisena. Yhdistyksen kongressit ovat olleet suosittuja ja tälläkin kertaa sinne odotetaan osal- listujiksi 200–250 huipputut- kijaa ja -asiantuntijaa.

Lisätietoa:
www.thl.fi/ESHMS2014

ESHMS

EUROPEAN SOCIETY FOR HEALTH
AND MEDICAL SOCIOLOGY